

Forfatter: Ørsted, Hans Christian

Titel: BREV TIL: Manthey, Johan Georg Ludvig FRA: Ørsted, Hans Christian (1803-10-06)

Citation: Ørsted, Hans Christian : "BREV TIL: Manthey, Johan Georg Ludvig FRA: Ørsted, Hans Christian (1803-10-06)", i *Breve fra og til Hans Christian Ørsted*, Th. Linds, s. 160. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002053861-X00-shoot-L002053861X000025.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra og til Hans Christian Ørsted

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Til Professor Manthey!
Paris den 6te Octbr. 1803.

Min Afreist herfra forhales mere, end jeg havde ventet. Dog haaber jeg om 3 Uger at forlade denne mærkværdige Stad, som først nu, da jeg er begyndt at stifte nærmere Bekjendtskab med den og dens Lærde, er mig saa nyttig, som den burde. Jeg har i de senere Tider seet ret mange Porcelain-, Fajance- og Pottemagervare-Fabriker. : Dog tvivler jeg næsten om, at jeg har noget betydeligt Nyt for Dem; thi uagtet at jeg har seet alle de Fabriker, som ere mig forekomne, saa har jeg dog ikke kunnet saae Andet end en detailleret theoretisk Kundskab derom, da jeg ikke forud praktist havde sysselsat mig dermed. Alle de Notizer, jeg har kunnet samle, har jeg rigtig optegnet. Jeg har overhovedet fattet et Slags Forkjærlighed for Pottemageriet og bidrog gjerne Mit til dets Forbedring hos os, dersom jeg kunde. Jeg har tænkt paa min Reise til Kjøbenhavn at opholde mig hist og her i Kjøbstæderne et Par Dage og see, hvad man i Henseende til denne min Yndlingsmanufaktur og andre vel driver. Dette maa altid i det Tilkommende vorde mig nyttigt. Jeg har den Formodning, at Massen, hvorfra vore saakaldte Jydepotter bestalle, maa være brugbar til Wedgewoodske Varer. Har De Notizer herom? Dersom De har havt Leilighed til at undersøge denne Gjenstand, saa vilde upaatvivleligen Deres Raad s. 161 være mig til største Nytte. Paa samme Reise tænker jeg ogsaa at samle mig flere Kundskaber om vore Provincialapothekers Tilstand. Dette er saa halvt om halvt en Embedspligt. Jeg troer at kunne bidrage til disses Forbedring.

Uagtet jeg overalt har stræbt at gjøre mig bekjendt med Chemiens Anvendelse, saa ønsker jeg dog, at jeg aldrig i mit Fædreland maa faae noget Embede, der paalægger mig Pligter som Praktikus; thi i Sandhed, ret skikket er og vorder jeg aldrig dertil. Den theoretiske og egentlig experimentale Chemi og Physik have indtaget mig fra Barndommen af, og al min Stræben gaaer ud derpaa, uden at jeg selv veed deraf. Desuden har dette Studium aldrig frembudt en større Interesse end nu, da vi overalt see en langt kraftigere Gjenfødelse af Physiken imøde, end vi nogensinde før i Historien have seet. Dersom jeg kunde ønske mig Noget, som ikke bestod i en aldeles Omskabning, vilde jeg tage Berthollet til Mønster, fordi han, som egentlig Theoretiker, dog har beriget sit Fædreland med Opdagelser, der ere vigtige i Fabriker og Manufakturer. De dømmes deraf let, at jeg ikke gjerne begynder min Løbebane hjemme med noget blot Technisk, hvormed jeg vel vilde have Haabet om en mere glimrende Lykke, men ikke om et Liv, som stemmede med mine Ideer. Uafhængig af alt dette, vil jeg dog medbringe alt det Techniske jeg kan fra Paris. Hvad der ligger mig nærmest af Alt, vilde være at udarbejde en ny dansk Pharmacopoe, hvis dette blev mig overdraget. Tode har allerede talt med mig derom, førend jeg afrejste. Ikke alene Fremmedes Erfaringer skulde komme mig til Hjælp; men jeg har endog Hovedforbedringer, hvorpaa man intet andetsteds har tænkt. Det forstaaer sig, at jeg ikke træder frem med en saa vigtig Ting uden at raadføre mig nærmere derover med min indsigtfulde Lærer og Ven, hvis moduere Erfaring ofte vil s. 162 lede mig. En anden Sag, hvormed jeg i egentligste Forstand kunde aabne min Carriere hjemme, vilde være en Forelæsning over Electricitet og Galvanismus. Jeg er temmelig forsikkret om, at jeg er stærkere heri end nogen Anden hos os i dette Øieblik. Naar jeg anslog en saadan Forelæsning til en noget høi Priis og beregnede den for de fornemmere Stænder, vilde dette maaskee gjøre min Lykke. Dog herover mere mundtlig.

11

Hauy har nu udgivet sin Physik, som han har skrevet efter den første Consuls Ordre, i 6 Maaneder. Jeg havde ventet langt mere deraf, den er kun maadelig. Han har søgt at skille alt det, som er chemisk og mathematisk, fra Physiken, hvorfra Følgen naturligviis er, at denne Videnskab vorder en Samling af Fragmenter og ikke en Videnskab om Naturlovene. Efter min Mening maa Physiken deles i den mechaniske og den dynamiske, og i den sidste Deel maa ogsaa Chemien forekomme, forsaavidt den er Videnskab. Anvendelsen deraf er Kunst eller Metier, ligesaavel som den af Mechaniken. Hauy har nævnt mig et Sted med Berømmelse, for en Bemærkning, som jeg havde meddeelt ham.

I Biots Rapport, i Nationalinstituttet, over Galvanismus, er jeg ligeledes bleven nævnt med Berømmelse, uden at det dog har noget egentligt at betyde.

Lehmann beder Dem hilse; han boer sammen med mig, og vi forlade Paris sammen, for at gaae til Frankfurt, hvor vi skilles ad. Han gaaer til Göttingen, jeg ned ad Rhinen til Holland, hvorigjennem jeg tænker at passere i et Tidsrum af 4 à 5 Uger, og derpaa tager jeg over Bremen og Hamborg. Der træffer jeg atter Lehmann, som vil gjøre mig bekjendt med Meget i Hamborg, som før var mig ubekjendt.

s. 163 Jeg tænker derpaa at reise over Land, som man kalder det, til Kjøbenhavn, hvor jeg paa Veien faaer Leilighed til at see mig om i nogle Kjøbstæder, som jeg oven bemærkede. Altsaa kommer jeg neppe hjem i de første 3 Maaneder. Da det uden Tvivl er fordeelagtigere at tage Pengene, som jeg behøver paa Reisen, i Frankfurt end i Paris, saa beder jeg Dem at lade mig give et Kreditiv paa et Huus der. Min Rejseplan sender jeg Dem med det allerførste.

Dr. Lehmann lader Dem spørge, om han, paa den Vei han tager, kan være Dem til nogen Tjeneste.

Deres Kommissioner ere deels udrettede, deels udretter jeg dem i disse Dage.

Ørsted, Hans Christian , *Breve fra og til Hans Christian Ørsted,*

De viser mig saa mangfoldige Gange Deres Benskab, at jeg ikke kan takke Dem for hver især. Det er kun en ringe Deel af min Skyldighed evig at være med Taknemmelighed og Benskab Deres

Ørsted.